

XI. évfolyam 2. szám 2011. nyár

magyartarka

A Magyarartarka Tenyésztők Egyesületének információs lapja

Küldöttközgyűlés és Szakmai Nap Ják, 2011. május 18.

Fotó: Dr. Húth Balázs, Kovács-Mesterházy Zoltán, Vágó Barnabás

Tisztelt Olvasó!

2011. szeptember 28. és október 2. között (szerdai nyitással, vasárnapi zárással) rendezik meg az Országos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kiállítást, az OMÉK-ot.

Az ötévente szervezett kiállításra a tenyésztőszervezetek, tenyésztők a kiállítást megelőző évben kezdték meg a készülődést: célpárosították állataikat, hogy a legszebbek, legjobbak kerüljenek bemutatásra. Így volt ez egészen mostanáig. Ez alkalommal azonban mindez elmaradt, sőt a rendezésbe is csak „X-edik alvállalkozóként” kerülhetünk be. Július közepét írjuk, de még mindig nem tudjuk, hány állatot mutathatunk meg, nem kötöttünk senkivel szerződést, nincs meg a kiállítás költségvetése, holott ebből már többet is készítettünk (más-más létszámmal)! Az biztosnak tűnik, hogy mégsem lesz akkora kiállítás, mint ahogy azt gondoltuk. Annak ellenére, hogy senkivel nincs szerződésünk, az Egyesület megkezdte a tenyészállatok válogatását. Úgy gondoltuk, hat osztályban mutatjuk meg magunkat: négy osztályban a kettőshasznosítású magyartarkát és két osztályban a húshasznosítású. A versenyt meghirdettük, elküldtük a tenyésztőknek a versenykiírást. Kettőshasznosításúból 7 több laktációs tehén, 7 elsőborjas tehén, 7 vemhes üsző, 7 szűz üsző, húshasznosításúból 7 tehén borjával és 8 vemhes üsző vett volna részt a versenyen. Versenyen kívül bemutatásra került volna két tenyészbika és két hízbika, mindegyik hasznosítási típusból egy-egy.

Úgy tűnik, „feleslegesen” dolgoztunk, hiszen a tárgyalások, egyeztetések során kiderült, hogy kettősből maximum 12 állatot vihetünk összesen, húshasznosításúból pedig nyolc bokszt áll a rendelkezésünkre. Még ez sem biztos, hiszen a tárgyalások most is folynak!

Ennek ellenére reméljük, ha kevesebb állattal is, de meg tudjuk mutatni magunkat!

Tisztelt Tagjaink!

Ne feledjék, az anyatehén-tartás támogatás beadási határideje július végén lejár! A szükséges nyomtatványok letölthetők a www.magyardarka.hu honlapról!

*Dr. Füller Imre
igyevezető igazgató*

TARTALOMJEGYZÉK

TENYÉSZTÉSI AKTUALITÁSOK	4
KÜLDÖTTKÖZGYŰLÉS ÉS SZAKMAI NAP JÁKON	6
MAGYARTARKA FAJTÁÉRT EMLÉKÉREM.....	7
ARANYKALÁSZ CSALÁDI GAZDASÁG, DÉVAVÁNYA	8
EURÓPAI KONGRESSZUS UDINÉBEN.....	9
MAGYARTARKA BIKÁK TESTTÁJI ÖSSZETÉTELE ÉS CSONTOZÁSI EREDMÉNYEI	10
HŰSTÍPUSÚ TEHENEK ÉLETTARTAM ÉS REPRODUKCIÓS TULAJDONSÁGAINAK ÉRTÉKELÉSE ..12	
XVIII. ALFÖLDI ÁLLATTENYÉSZTÉSI ÉS MEZŐGAZDA NAPOK	13
MAGYARTARKA TENYÉSZBIKÁK SZAPORÍTÓANYAGÁNAK ÁRJEGYZÉKE.....	14

Címlapfotó: Vágó Barnabás

**A Magyardarka Tenyésztők Egyesülete
információs lapja**

A szerkesztőbizottság tagjai:

Dr. Holló István
Dr. Húth Balázs
Dr. Polgár J. Péter
Dr. Stefler József

Főszerkesztő: Dr. Füller Imre

Szerkesztőség:

Magyardarka Tenyésztők Egyesülete
7150 Bonyhád, Zrínyi út 3.
tel.: 74/451-022, fax: 74/451-022
e-mail: info@magyardarka.hu
web: <http://www.magyardarka.hu>

ISSN 1587-9305

Kiadó: Magyardarka Tenyésztők Egyesülete
7150 Bonyhád, Zrínyi út 3.
tel.: 74/451-022, fax: 74/451-022
e-mail: info@magyardarka.hu

Felelős kiadó: Rácz Károly
Lektor: Prikk Orsolya
DTP: Szalai Norbert

Nyomda: Pethő Kft.
Megjelenés: negyedévente 2.000 példányban

Dr. Húth Balázs tenyésztés- és marketingvezető, MTE

TENYÉSZTÉSI AKTUALITÁSOK

BEKÖSZÖNTÖTT AZ ÚJ TENYÉSZBIKA GENERÁCIÓ

A magunk mögött hagyott időszak tenyésztési szempontból egyik kiemelt fontosságú eseménye a májusi tenyészértékbecslés és annak kiértékelése volt.

Ismeretes, hogy az őszi becsléstől a 2005-ben született tehénállomány tenyészérték átlaga jelenti a viszonyítási pontot, tehát azt, amely bázishoz viszonyítjuk a vizsgált apaállat javító vagy éppen rontó hatását. A hazai tenyészérték-becslési modell az ún. gördülő bázist alkalmazza, amely minden 5. évben emeli a bázispontot, figyelembe véve a magyartarka populációban mutatkozó genetikai előrehaladást.

Az idősebb generáció közül Kocséri Dűlő Romel a 144 KTI pontot tovább növelte, és 147 KTI-vel vezeti a magyartarka tenyész bikák rangsorát. Itt szeretném megemlíteni, hogy a fajtában ez ideig egyetlen bika sem ért el hasonló KTI értéket. Dűlő 1112 kg-mal javítja a tejet, és ilyen termelés mellett +0,16 tejsír % tenyészértékkel is büszkélkedhet! Utódainak lábszerkezete és tőgyalakulása ugyancsak átlag feletti. Szintén megtartotta előkelő helyét Dűlő apai féltestvére, Érmes is. A 133 KTI pont mellett ivadékai kiváló tőgyalakulással, nagy rárával és átlag feletti hústermeléssel rendelkeznek. A kimagasló tejtermelés mellett utódai jó termékenységgel és könnyű elléssel is felhívják magukra a figyelmet. Érmes anyja a 6. laktációban 9383 kg tejet termelt 3,8 % tejsír- és 3,2 % tejfehérje tartalommal. Jelenleg a 8. (!) laktációját teljesíti.

Az újonnan értékelődött fiatal bikák sorát a 19890 Bonyhádi Eredményes Dionissal kezdem, amely 135 KTI-vel rögtön az élbolyba köszönt be. Nagy rárát (110), korrekt lábszerkezetet (107) és jó tőgyalakulást (109) örökít. Pozitív tulajdonságai miatt az ez évi célpárosítások egyik ígéretes tenyész bikája. Szintén a bonyhádi tenyésztetből került ki 19889 Bonyhádi Eörs

Mandl. Eörs Eredményessel ellentétben mérsékelt tejtermelést és átlag feletti hústermelést örökít, úgy is mondhatjuk, hogy egy klasszikus kettőshasznosítású bika. E mellett korrekt lábszerkezet (112) és jó tőgyalakulás (109) jellemzi lányait. A fiatal generációt erősíti 19444 Dunaharaszti Etalon Reef, amelynek lányait alacsonyabb tejtermelés mellett (KTI: 122) nagy rára és jó tőgyalakulás jellemzi. Hasonló erősségekkel rendelkeznek a 19007 Kocséri Derű Brasil utódai is, azaz a kiegészítéssel, hogy Derű messze az átlag feletti hústermelést örökít (hús TÉ: 112), tehát róla szintén elmondható, hogy egy igazi kettőshasznú bika. Használta elsősorban azoknak a tenyésztőknek ajánlott, akik megelégszenek az alacsonyabb tejtermeléssel, ugyanakkor fontos számukra, hogy az utódok jó húsformákkal és kimagasló hízekönységgel rendelkezzenek.

A májusi tenyészértékbecslés alapján ajánlott tenyész bika kört és a részletes termelési és küllemi tenyészértékeket az újság utolsó oldalán és az Egyesület honlapján is megtalálják az érdeklődők.

A MAGYARTARKA HAZÁNK IDEÁLIS HÚSMARHÁJA

A Magyar Állattenyésztők Lapjának áprilisi számában érdekes és tanulságos cikk olvasható, „Gondolatok a húsmarha fajtaválasztáshoz és a szelekció szempontjaihoz” címmel, amelyben sok más mellett a fajtaválasztást döntően befolyásoló genotípus-környezet interakcióról írnak. Hétköznapi nyelvre lefordítva: arról, hogy a helyes szakmai döntést a környezeti viszonyok (gyepterület nagysága, minősége, alkalmazható technológia, stb.) és az egyéb rendelkezésre álló adottságok (tömegtakarmány termőterület mérete, emberi erőforrás, stb.) figyelembe vételével kell meghozni. Ezzel kapcsolatos gondolataimat is erre a vezérfonalra szeretném felfűzni.

Közismert, hogy hazánk éghajlata nem ideális a legeltetési állattartásnak; egyenlőtlen csapadékeloszlás, gyakori aszályok, túlnyomó részben gyenge minőségű, alacsony fűhozamú gyepterületek jellemzik. A húsmarhatartás eredményességét – a takarmány-ellátottságon (fűhozamon) keresztül – nagymértékben befolyásolják az adott évjárat időjárási viszonyai. Ez éppúgy tetten érhető a reprodukciós paraméterek (termékenység, két ellés közti idő) alakulásában, mint ahogy a borjú választási súlyok vonatkozásában is, amelyet a genotípuson (fajtán) túlmenően elsősorban az anyatehén tejtermelő képessége határoz meg. Könnyen belátható, hogy a megfelelő legelőképeség és alkalmazkodóképesség döntő szempont a fajtaválasztás során. Ezen felül figyelembe kell venni a hízóalapanyag (választási borjú) értékesítési lehetőségeit és nem utolsósorban a realizálható piaci árat. E tekintetben fajtánként jelentős eltérések mutatkoznak, de a magyartarka – a nagytestű francia húsfajtákkal együtt – mindig is a keresett, jó áron értékesíthető, a vásárlók által kedvelt fajták közé tartozott és tartozik napjainkban is.

A hivatkozott cikk másik érdekessége, hogy a világ egyik legnagyobb és legjobban szervezett húsmarha-tenyésztő országa, az USA szakemberei értékelték a tenyésztett világfajtákat (hegyitarka, angus, limousin, hereford, blonde d'aquitaine, charolais) a legfontosabb érték mérő tulajdonságok alapján. A rangsorolást azért is tekintem közel objektívnek, mert az észak-amerikai szakembereket a legjobb jóindulattal sem nevezhetjük elfogultnak a szimentáli fajtával szemben.

A tanulmányban összesen 22 – a húsmarha tenyésztésben fontos - érték mérő tulajdonság alapján rangsorolták a fajtákat. A hegyitarka első helyen végzett az alkalmazkodó- és a borjúnevelő képességben, illetve az ezt befolyásoló tejtermelésben, valamint a választás utáni súlygyarapodásban. Érdekes a fentieket lefordítani

hazai viszonyainkra is. Nem elég jó növekedési eréllyel rendelkező, a piacon jól értékesíthető genotípust választani, a megszületett borjút megfelelő súlygyarapodással fel is kell nevelnie a tehénnek. Ezt pedig leginkább az anya tejtermelése, mennyiségét pedig a fajtán túlmenően a takarmányozás, esetünkben a legelő fűhozama befolyásolja. A gyakorlati (üzemi) tapasztalatok és a választási eredmények (2010-ben a 205 napra korrigált választási súly a magyartarka bikaborjak esetében 253 kg!) egyaránt azt mutatják, hogy a magyartarka kiválóan alkalmazkodik a magyarországi szélsőséges gyepadottságokhoz, ilyen körülmények között is biztosítja a borjú törésmentes fejlődéséhez szükséges tej mennyiségét.

A húsmarha-tenyésztésben kiemelten fontos szempont, hogy teheneink rendszeresen termékenyüljenek és elljenek, hiszen az ágazat legfontosabb terméke a választási borjú, amely a tevékenység jövedelmezőségét nagyban befolyásolja. Termékenység tekintetében a hegyitarka (szimentáli) a második helyen végzett a kimagasló reprodukciójáról méltán híres angus mögött, hasznos élettartamban pedig az angus és hereford után a harmadik helyen.

A legfontosabb végtermék tulajdonságokban (izmoltság, márványozottság, ízletesség) a nagytestű francia húsfajták között foglalja el méltó helyét a fajták versenyében. Az amerikai szakemberek véleményét a hazai tapasztalatok is alátámasztják, hiszen a magyartarka növendék bikák nagy végsúlyra hizlalhatóak, növekedési intenzitásuk nagy, vágóértékük pedig kimagasló. Vágóhídi minősítések eredményei bizonyítják, hogy a hízóbikák 60-63 % közötti vágási kihozatalt produkálnak, EUROP minősítésük pedig 80 %-ban „U” vagy e fölötti.

Végezetül megállapították, hogy az **anyai (borjúnevelő)** tulajdonságokban a legjobb fajta az angus, majd kevéssel lemaradva a szimentáli követi, míg a **végtermék** tulajdonságokban a hegyitarka a nagytestű francia húsfajtákkal (blonde d'aquitaine, charolais, limousin) azonos teljesítményre képes, tehát a fajta nemcsak jó borjúnevelő, hanem kiváló hústermelő képességgel is büszkélkedhet.

Közismert tény, már-már szakmai evi-

dencia, hogy tökéletes húsfajta nincs, de az ideálist megközelítő igen, amely címre az amerikai szakemberek eredményei és a hazai üzemi tapasztalatok alapján jó eséllyel pályázhat a szimentáli (magyartarka). A fajta eredményes tenyésztéséhez szükséges biológiai alapok (tenyészállat, sperma) pedig minden tenyésztő számára széles körben hozzáférhetőek!

EURÓPAI EGYÜTTMŰKÖDÉS AZ EGYSÉGES HÚSHASZNŰ HEGYITARKA KÜLLEMI BÍRÁLATI RENDSZER KIDOLGOZÁSÁRA

A kettőshasznú (fejt) hegyitarka esetében az egységes küllemi bírálati rendszer kidolgozása és bevezetése az Európai Hegyitarka Szövetség tagországaiban már közel húsz éve megtörtént. Ennek lényege, hogy a tagországok bírálói azonos szemmel bírálják el és pontozzák az egyes küllemi tulajdonságokat, így a kapott eredmények nemzetközi viszonylatban is jól összehasonlíthatóak. Különösen fontos ez akkor, amikor a genetikai előrehaladás felgyorsítása érdekében maximálisan ki akarjuk aknázni a nemzetközi tenyésztési integráció nyújtotta előnyöket (közös tenyészértékbecslés, szaporítóanyag-forgalom, stb.). Ez a rendszer az esetlegesen előforduló „finomhangolások” (pl.: új tulajdonságok felvétele, régiak kivétele) ellenére hatékonyan működik, amelyet az évente megrendezésre kerülő „szemegyezettető bírálatok” összehasonlító bírálati is bizonyítanak.

A fent leírt bírálati rendszer indukálta azt az igényt, hogy a húshasznú (nem fejt) hegyitarka esetében is kidolgozzanak a tagországok egy egységes, valamennyi európai ország által elfogadható szisztémát az anyatehenek bírálatára.

Ennek keretében a grubi Bajor Állattenyésztési Kutatóintézet munkatársa, Bernd Luntz által életre hívott öttagú nemzetközi munkacsoport tagjaként Dr. Polgár J. Péterrel, az Európai Szövetség titkárával közösen vettünk részt a bírálati rendszert kidolgozó fejlesztési munkában. A felkérés egyben elismeri azt a nemzetközi szinten is magas színvonalú, közel négy évtizedes, kitartó tenyésztői munkát, amelyet a hazai szakemberek a húshasznú magyartarka tenyésztésébe

fektettek, és amelynek köszönhetően a fajta hazánk legnagyobb létszámban tenyésztett húshasznú genotípusa.

Az új rendszerrel szembeni elvárások az alábbiak voltak:

- Hatékonyan segítse a húshasznú hegyitarka-állományok küllemi értékmérőinek fejlesztését, növelve az állományok produktivitását,
- igazodjon a hasznosítási irány által nyújtott elvárásokhoz, a bírált tulajdonságok jól definiálhatóak és lineáris skálán leírhatóak legyenek,
- a kettőshasznú változatot bíráló szakemberek minimális képzéssel is könnyen el tudják sajátítani.

A javaslat szerint a részletes küllemi tulajdonságokat négy fő csoportba sorolnánk:

- TÍPUS,
- IZMOLTSÁG,
- LÁBSZERKEZET,
- TÖGY.

A típusra adott pontszámot a farmagasság, a farszélesség és -hosszúság, a mellkasmélység és a testhossz bírálati pontjainak súlyozása adja.

Az izmoltságot a lapocka és a comb izomborítottságára adott pontszámok 40-60 %-os arányában pontozzuk. A lábszerkezeten belül azokat a tulajdonságokat vesszük figyelembe, amelyek nélkülözhetetlenek a hosszú hasznos élettartam szempontjából. Ilyenek a lábállás, a csánk állaga és a csüd meredeksége. Nem szorul bizonyításra, hogy esetenként napi több kilométert bejáró, legelőn tartott anyateheneknél mennyire fontos a korrekt lábszerkezet. A tögy bírálatánál a borjúnevelő-képességet befolyásoló küllemi tulajdonságokat vesszük figyelembe, azokat, amelyek befolyásolják a borjú szopását. Ilyenek a tőgymélység és a bimbóforma.

Magyarország vállalta, hogy a rendszer gyakorlati próbáját ez év folyamán megteszi, és jövő évben referál a tagországok felé az üzemi tapasztalatokról. Amennyiben ez pozitív eredményt hoz, sor kerülhet az „éles” nemzetközi bevezetésre is.

Dr. Füller Imre ügyvezető igazgató, MTE

KÜLDÖTTKÖZGYŰLÉS ÉS SZAKMAI NAP JÁKON

Egyesületünk május 18-án Jákon tartotta Küldöttközgyűlését és Szakmai napját. A Küldöttközgyűlést a Jáki Művelődési Központban rendeztük meg. A küldöttek a következő napirendi pontokat tárgyalták:

- Megnyitó – Rácz Károly elnök
- Munkabeszámoló az Egyesület 2010. évi tevékenységéről – Dr. Füller Imre ügyvezető igazgató
- Ellenőrző bizottság jelentése – Szabóné Bogdán Judit, az ellenőrző bizottság elnöke
- 2011. évi költségvetés – Dr. Füller Imre ügyvezető igazgató
- Tiszteletbeli egyesületi tag javaslat – Dr. Füller Imre ügyvezető igazgató
- Kizárások
- Egyebek

Rácz Károly elnök úr megnyitó szavai után a küldöttek egyhangúlag elfogadták a 2010. évről szóló munkabeszámolót - melyet előző számunkban olvashattak, - az ellenőrző bizottság jelentését és a 2011. évi költségvetést. Az elnökség javaslatára Prof. Dr. Bedő Sándor és Dr. Sebestyén Sándor urakat tiszteletbeli egyesületi tagnak fogadta a Küldöttközgyűlés. Tagi kötelezettség elmulasztása – tagdíjtartozás - miatt felmerülő kizárások ügyében a Küldöttközgyűlés úgy határozott, hogy aki június 18-ig nem fizeti mag tagdíjtartozását, azt zárjuk ki az Egyesületből. A Küldöttközgyűlés után a küldöttek is csatlakoztak a jáki foci pályán a Szakmai napra érkezőkhöz. Az Egyesület pártoló tagjai közül többen kis kiállítást rendeztek be a területen, hogy bemutassák az ide érkezőknek magukat, termékeiket.

A Szakmai napot V. Németh Zsolt VM államtitkár úr nyitotta meg, köszöntve a tenyésztőket. Többek között elmondta, hogy az állattenyésztés agráriumban betöltött szerepét növelni szeretnék, a helyben értékesítés lehetőségét a nagyon szigorú jogszabályok módosításával kívánják megoldani.

A megnyitó után „A magyartarka fajtáért” emlékérem átadására került sor. A díjat az elnökség alapította, és minden évben két,

arra érdemes, a fajta tenyésztéséért, fennmaradásáért sokat tett szakember, tenyésztő kaphatja meg. 2011-ben Dr. Zándoki Béla és Horváth Géza kapta a kitüntetést, melyet Rácz Károly elnök úr adott át, a kitüntetettek életútját Dr. Füller Imre ügyvezető igazgató ismertette. A Küldöttközgyűlés két tiszteletbeli egyesületi tagságot fogadott el, melynek oklevelét Rácz Károly elnök úr és Dr. Füller Imre ügyvezető igazgató adta át. Az Egyesület tiszteletbeli tagja lett Prof. Dr. Bedő Sándor és Dr. Sebestyén Sándor.

A magyartarka kettőshasznosítású és húshasznosítású típusában minden évben a Küldöttközgyűlésen kerülnek átadásra az elit törzskönyvek. Ez alkalommal ezt az ünnepélyes aktust a Szakmai nap keretében tettük meg. Elit törzskönyvet kap az a kettőshasznosítású tehén, aki meghaladta a 60.000 tej kg életteljesítményt, illetve az a húshasznosítású tehén, aki meghaladta a 2000 kg választott borjú életteljesítményt.

Az elit törzskönyvet kapott húshasznosítású tenyészetek: a derecskei Petőfi Mg. Kft. nyolc tehene, a Csörnóc menti Mg. Szövetkezet Vasvár nyolc tehene, a Húshasznú Bt. Táplánszentkereszt két tehene, a kocséri Petőfi Szövetkezet két tehene és a Jászkarajenői Mg. Zrt. Jászkarajenő két tehene.

Az elit törzskönyvet kapott kettőshasznosítású tenyészetek: a Pannónia Mg. Zrt. Bonyhád négy tehene és Vértes Gábor magántenyésztő egy tehene.

Az elismerések átadása után kerültek bemutatásra az ivadékcsoportok, néhány tenyészibika lánya és fia. Az ivadékcsoportok a Ráczunió Kft. és Ráczné Gyalog Stefánia tenyészetéből kerültek ki. Az ivadékcsoportokat, majd később a tenyészibikákat is Rácz Károly elnök úr és Dr. Húth Balázs tenyésztés- és marketingvezető mutatta be. A délelőtti program alatt államtitkár úr velünk volt, beszélgetett tagjainkkal, kérdezhetek tőle, amit ez úton is köszönünk. Az ivadékok bemutatása után ebédeltünk. Az ebédet – természetesen magyartarka

húsból – a Kámon-Hús Kft. készítette. Ők Egyesületünkkel szerződésben álló magyartarka húsforgalmazók. Az ebéd gulyás és nagyon finoman pácolt marhasült volt. Ebéd után a magyartarka telepre mentünk, megkezdődött a tenyészibika bemutató.

„A bemutató bensőséges, Magyarországon eddig nem megszokott eseménnyel kezdődött: Dr. Rátkai László jáki plébános megáldotta a tenyésztőket és az állatokat. –Magyartarkában jöttem – mondta a plébános, utalva a kalocsai hímezés stólájára, majd Isten áldását kérte a gazdálkodókra és a jószágokra.” - írta a Vas Népe napilap.

A bikabemutatón tizennégy tenyészibikát nézhetek meg a résztvevők, a legfiatalabbaktól a már tenyészértékkel rendelkezőkig.

A tizennégy bemutatott tenyészibika:

- **23270** Rádóci **JEROMOS** Mandela
- **23269** Kocséri **JÁNOS** Hugó
- **23254** Kocséri **JÓKORA** Garth
- **23253** Vasvári **JAKAB** Aldor
- **21941** Bonyhádi **HÜVELYK** Ego
- **21940** Bonyhádi **HÓCIPÓ** Aréna
- **21190** Jáki **GURIGA** Zsonglőr
- **20948** Bonyhádi **GÖCSEJ** Herich
- **20947** Bonyhádi **GAZDA** Rene
- **20674** Bonyhádi **FAZON** Weipor
- **20065** Mesterházi **FICKÓ** Dionis
- **19889** Bonyhádi **EÖRS** Mandl
- **19444** Dunaharaszti **ETALON** Reef
- **19300** Bonyhádi **ÉRMES** Romel

A Szakmai napon 10 órától a nagy hírű jáki templomot is megtekinthették a résztvevők, ahol plébános úr volt az idegenvezető. Ezúton is szeretném megköszönni plébános úr áldását, idegenvezetését.

A programunk jól sikerült, hiszen kettőszáznegyven regisztráltak az Egyesület rendezvényén, és amikor a bikabemutató véget ért, még mindig több, mint százan voltunk a telepen.

Végezetül pedig Rácz Károly elnök úrnak és családjának, az ott dolgozóknak is köszönettel tartozunk a szervezés során végzett munkáért, hiszen – ahogy mondani szokták – nélkülük nem lett volna ilyen színvonalas a jáki Szakmai nap. Köszönjük!

MAGYARTARKA FAJTÁÉRT EMLÉKÉREM

HORVÁTH GÉZA

1947. november 22-én született a Pest megyei Taksonyban, földműves családban. Az általános iskola elvégzése után a Dunaharaszti Állami Gimnáziumban érettségizett 1966-ban. Az érettségi után jelentkezett a Gödöllői Agrártudományi Egyetemre, ahová helyhiány miatt nem vették fel.

Az itt tett felvételi vizsga elismerésével, előfelvétellel a Hódmezővásárhelyi Felsőfokú Mezőgazdasági Szaktechnikum Állattenyésztési Szakára nyert felvételt, ahol 1970-ben államvizsgázott. 1973-ban a Szaktechnikum főiskolává válása után megszerezte az állattenyésztő üzemmérnöki oklevelet. Első munkahelye 1970 nyarától a Herceghalmi Kísérleti Gazdaság magyartarka tehenészeti telepén volt gyakornoki, majd brigádvezetői beosztásban. 1973 januárjától előbb a Pest megyei, majd a Csongrád megyei Állattenyésztési Felügyelőségen fejesi sebességmérő, majd csoportvezetői munkakörben dolgozott. 1975 májusától a Jászkarajenői Árpád Mezőgazdasági Termelőszövetkezetben töltött be telepvezetői munkakört a szövetkezet egyik magyartarka telepén. 1978 októberétől a Kocséri Újélet Mezőgaz-

dasági Termelőszövetkezetbe kerül szarvasmarha ágazatvezetőnek. 1979-ben, a kocséri két szövetkezet egyesülésekor a Petőfi Mezőgazdasági Termelőszövetkezetben dolgozott tovább telepvezetőként. 1982 áprilisától 1985 júliusáig a Kiskunsági Állami Gazdaság apaji, 1000 férőhelyes holstein tehenészeti telepét vezette, majd visszatért Kocsérra, ahol a magyartarka telep vezetője lett. 1993-tól 2009-ig, nyugdíjba vonulásáig a szövetkezet főállattenyésztőjeként dolgozott. Munkássága alatt több országos hírű tenyészbika került ki a tenyészetből. Kettőshasznosításuként a mindenki által ismert 12842 Lenge Radi, a 14894 Kocséri Sás Malf, a 15504 Kocséri Tudós Husberg, a 16455 Kocséri Zenit Spiro vagy a 17337 Kocséri Aréna Lotarry. A húshasznosítású tenyészbikák közül a 14588 Kocséri Rába Hillmann, a 15505 Kocséri Tajti O'clock, a 15792 Kocséri Totem Perc vagy a mindenki által jól ismert 16528 Kocséri Zsenge Indiáner. A Magyarartarka Tenyésztők Egyesülete munkájában 1993 óta vesz részt, először küldöttként, majd tenyésztés-szervezési szakbizottsági, végül elnökségi tagként.

Nős, második feleségével együtt hét gyermeket nevelnek. Jelenleg Kecskeméten élnek a legkisebb fiukkal, aki most főiskolás.

DR. ZÁNDOKI BÉLA

Zándoki Béla 1945. május 13-án született Budapesten. Iskolaéveit is itt kezdte. 1963-ban érettségizett, majd 1966-ban a Felsőfokú Állategészségügyi és Állattenyésztési Technikumban szerzett állategészségügyi és állattenyésztési szaktechnikus képesítést. Egyetemi tanulmányait

a Keszthelyi Agrártudományi Egyetem Mosonmagyaróvári Mezőgazdaság-tudományi Karán végezte, 1974-ben diplomázott agrármérnök-ként. 1983-ban a mezőgazdaság-tudományok doktorává avatták.

Az 1963-64-es években a Budapesti Mezőgazdasági Gépgyárban dolgozott mint betanított lakatos. 1966-tól 69-ig a nógrádmarcali Aranykalász Mezőgazdasági Termelőszövetkezet állattenyésztő gyakornoka, majd állattenyésztője volt. 1969-73 között a Nógrád megyei Állattenyésztési Felügyelőségen az állattenyésztési főfelügyelő feladatkörét látta el. 1973-tól 75-ig a magyarnádori Mikszáth Mezőgazdasági Termelőszövetkezet főállattenyésztője, valamint takarmányozási és állattenyésztési ágazatvezetőjeként tevékenykedett. 1975-től nyugdíjba vonulásáig dolgozott az OMT Rt.-nél és annak jogelődjeinél. 1975- 1982 között a Nógrád megyei Állattenyésztési Felügyelőség termelésfejlesztési osztályvezetője volt. 1982-1983-ban a Gödöllői Állattenyésztő Vállalat szarvasmarha-tenyésztési főmérnök-ként feladata volt a szomatikus sejtszám vizsgálataihoz szükséges műszerek beszerzése, a vizsgálatok beindítása. 1983-tól 1986-ig a Gödöllői Állattenyésztő Vállalat Balassagyarmati Mesterséges Termékenyítő Állomásán állomásvezetőként dolgozott, irányítása alá tartozott az állomáson elhelyezett tenyészbikák spermatermelése, a minősítés alatt álló fiatal bikák megőrzése, Nógrád megye szarvasmarha- és sertésállományának, valamint a Pest megyei állomány egy részének a mesterséges termékenyítési körjáratú ellátása, az Ál-

lomás gazdálkodásának irányítása. 1986 és 1992 között a Gödöllői Állattenyésztő Vállalatnál - termeltetési ágazatvezetőként - feladata volt a vállalat kereskedelmi tevékenységének, ezen belül a spermaforgalmazásnak és a készletgazdálkodásnak a szervezése, irányítása, a külkereskedelmi tevékenység megindítása és bonyolítása, a gödöllői állomás szaporítóanyag termeltetésének irányítása. 1992-től 2001-ig az Országos Mesterséges Termékenyítő Részvénytársaság tenyésztési és forgalmazási főosztályvezetője volt. Ebben az időszakban szervezte meg a csereivadékok teljesítményvizsgálatokat, melynek eredményeként 50 magyar tenyésztésű bika indult különböző országokban és 45 külföldi tenyésztésű bika hazánkban ivadék teljesítményvizsgálatban. 2001-2002-ben az Országos Mesterséges Termékenyítő Részvénytársaság vezérigazgató-helyettese lett, feladatköre kiterjedt a kereskedelmi, forgalmazási és tenyésztésszervezési főosztály és a debreceni, gödöllői, szekszárdi és szombathelyi állomások, alállomások irányítására, ellenőrzésére. 2002-től az Országos Mesterséges Termékenyítő Részvénytársaság megbízott vezérigazgatójaként kialakította a tényleges tevékenységek gazdasági értékeléséhez az ágazati rendszert, megszüntetve az állomási rendszert. 2003-tól 2007-ig az OMT Rt. vezérigazgatójaként végezte munkáját. 2008. szeptember 30-án nyugállományba vonult.

Társadalmi tevékenységként 1976-1982 között a Magyar Agrártudományi Egyesület Nógrád megyei szakosztályának vezetőjeként tevékenykedett.

Két alkalommal mezőgazdasági miniszteri kitüntetésben részesült. Nős, 2 gyermek édesapja, 6 unoka nagypapája. Szabadidejét a családjával tölti, illetve szívesen készít asztalosmunkákat otthoni műhelyében. Egyesületünkkel nyugdíjba vonulása után is szoros kapcsolatban maradt.

Vágó Barnabás küllemi bíráló, MTE

ARANYKALÁSZ CSALÁDI GAZDASÁG, DÉVAVÁNYA

Ezúttal Békés megyébe kalauzoló el kedves olvasóinkat. Dévaványán járunk, pontosabban a Dévaványát Gyomaendrőddel összekötő út mentén, a szebb napokat látott dévaványai termelőszövetkezet központi majorjában. Szitás Lászlóval és Földvári Istvánnal beszélgetek.

E két gazda családjai vették birtokba az évekig elhagyatott álló épületeket. Két családi gazdaság fúziója révén alakult ki egy munkaközösség, amelyben minden tagnak fontos szerepe van.

2006-ban vettek 60 db magyartarka vemhes üszőt a megszüntetés alatt álló Mezőhegyesi Ménesbirtok Rt. magyartarka telepéről. Olyan genetikai állományhoz jutottak, amely több évtizedes tudatos szelekció és tenyésztői munka eredménye. Gondolom, kedves Olvasók, senkinek sem kell bemutatnom a mezőhegyesi magyartarka „genetikát”. Eredményeiket bizonyítják az OMÉK-on és egyéb regionális kiállításokon szerzett előkelő helyezések. Gondoljunk csak a 15510 katalógusszámú Ménesbirtok Tarka Profil tenyész bikára! Az elmúlt évtized egyik legmeghatározóbb bikája volt.

De térjünk vissza Dévaványára. A telep 10 hektáron fekszik, és valamikor 450 fejős tehén és szaporulata töltötte meg az istállót. Van 3 termelő, 1 szárazonálló, 1 ellető, 1 borjúnevelő és egy fejőház is.

A két családi gazdaság 300 hektáros saját földjén, valamint közel 500 hektáros bérleményén termeli meg a takarmányt. Bérelnek még 600 ha gyepterületet is, ami sajnos messze van a majortól, de a szalastakarmány-igényt így is fedezi.

Szarvasmarhán kívül van egy 600 anyás juhászatuk is, ami a marhával együtt jól beleillik az Agrár-környezetgazdálkodási Programba, amelyen belül egyébként a Tűzokprogramnak is részesei. A szántóval pedig elnyerték az AKG integrált szántóterületek programját is.

A szántón búzát, kukoricát, napraforgót, fénymagot, silókukoricát és lucernát termelnek.

A fénymagot teljes egészében értékesítik, a többi terményből pedig annyit, amennyi már felesleges az állatoknak. A gyepterü-

letet a nagy távolság miatt csak kaszálják, természetesen figyelembe véve a Nemzeti Park által előírt kaszálási, legeltetési időszakokat.

A gépparkot tekintve teljesen önálló a családi gazdaság. Igaz, a gépek nem a legújabbak (vannak persze újak is), de munkájuk megbízható, köszönhetően a gondos szerviznek és az időszakos karbantartásoknak. Van saját terményszárítójuk és -tisztítójuk, valamint takarmánykeverőjük is. Egyedül silózó gépük nincs, de véleményük szerint annyira kevés ideig használják egy évben, hogy fölösleges pár napért megvásárolni egy több tízmilliót érő új silózó gépet. Ezt a munkát egy helyi gép bérlésével tökéletesen meg tudják oldani.

Élőmunka ellátottságot tekintve a szervezettség és a hatékonyság a jellemző. Mindössze 9 fizikai munkaerőt alkalmaznak (gépszerelő, gépkezelő állattenyésztési szakmunkások). Minden alkalmazott legalább alapszintű szakmunkás. Értéktrendjük szerint csak az végezzen szakmunkát, akinek van ilyen irányú képzettsége.

A telepen jelenleg 70 tehén van, ezenfelül 35-40 üsző. A hízó bikák száma 200 db körül ingadozik, a szállítástól és vásárlástól függően. Fő profiljuk a borjúhizlalás.

Sajnos a magyartarka hízóalapanyag hiánya

miatt kénytelenek Holstein fríz borjakat vásárolni a közeli tejelő tehenészetekből. A hízlalás kifejezetten erjesztett takarmányra és hízóápra alapozott. Ott jártamkor is vegyes csoportban híztak a bikák. A tejelő fajta egyedei is kifejezetten jó húsformákat mutattak. Saját állításuk szerint évek óta jó kapcsolatuk van

a SANO takarmányforgalmazó céggel. Évente közel 200 bikát értékesítenek nagy súlyra (600-700 kg) hizlalva.

A telepen csak mesterséges termékenyítést végeznek, és kizárólag magyartarka fajtájú bikákat használnak. Az üszőket korán, már 15-16 hónapos korban tenyésztésbe veszik. Ekkorra súlyuk a kihangsúlyozott üszőnevelésnek köszönhetően 450-550 kg.

Fejlesztési elképzeléseik jelenleg is megvalósítás alatt vannak. Épül 8db, egyenként 240 m²-es, vasvázas hullámlemezrel fedett szalastakarmány tároló. Igyekeztek kihasználni az aktuális európai uniós fejlesztési lehetőségeket. Ennek révén SAPARD és AVOP támogatásból kombájnt, vetőgépet, traktorokat és pótkocsikat vettek.

Egyesületünk nevében erőt és egészséget kívánunk az elképzelések megvalósításához, és méltán reméljük, hogy a mezőhegyesi genetika még évtizedekig igazolja az elődök tenyésztői munkáját.

EURÓPAI KONGRESSZUS UDINÉBEN

A Hegyi Tarka Tenyésztők Európai Szövetsége 2011. május 3-7. között rendezte meg Kongresszusát az olaszországi Udine városában. A Kongresszust a Pezzata Rossa (olasz tarka) Szövetség szervezte, melynek elnöke Franco Moras, ügyvezetője Dr. Tullio Luttmann.

A szervezők tartalmaz 5 napot tártak a résztvevők elé. Magyarországot Dr. Polgár J. Péter, az Európai Szövetség titkára és Dr. Füller Imre, az Európai Szövetség első alelnöke képviselte. A fontos hazai események miatt csak az elnökségi ülésen és a Kongresszuson vettünk részt, így számunkra 2 napos volt a rendezvény.

2011. május 3-án, kedden közel 7 óras utazás után érkezünk meg Udinébe. Miután regisztráltunk, elfoglaltuk szállásunkat, és találkoztunk a már előző napon érkezett elnökségi tagokkal, Kongresszusra érkezőkkel. A következő napon megkezdődött az érdemi munka. Először zárt ülésen az Európai Szövetség költségvetését tárgyaltuk meg. Ezt követően került sor a Szimentáli Tenyésztők Világszövetsége elnökségi ülésére, majd délután az Európai Szövetség elnökségi ülése következett. 2011-től vezetjük be, hogy az Európai és Világszövetség elnöksége együtt ülésezik. Sok időt, utazást és költséget takarít meg ezzel a két szervezet és természetesen a tagállamok is. A Világszövetség elnökségi ülésén az előző évi Kongresszus óta eltelt időszakot értékelte a Szövetség elnöke, Bruce Holmquist (Kanada), megvitattuk a költségvetést, a bizottságok (jelölés, hús, szimbrah) beszámoltak munkájukról. Egy érdekes napirendi pontja is volt az elnökségi ülésnek, melyről hosszasan tárgyaltunk. Ausztrália a „Simmental” mellett egy új szervezetet hozott létre, az Ausztrál „Fleckvieh” Tenyésztők Szövetségét. Néhány tenyésztőnek gondja volt egymással, így egy új szervezetet alapítottak. Levélben követelték, hogy a Világszövetség vegye fel őket tagjai sorába. Az elnökség egyhangúlag megerősítette korábbi álláspontját, miszerint a Szövetségben országonként csak egy szervezet képviselheti a tagállamot. Megjegyzem, Ausztráliát kivéve a többi tagországban egy fajtának csak egy tenyésztőszervezete lehet. A levél írója

„megfenyegette” a Világszövetséget, hogy amennyiben nem fogadja el, hogy ők is rendes tagok legyenek, Brüsszelhez fordul. A fenyegetés ellenére az elnökség 2012-ben azt javasolja majd a Kongresszusnak, hogy egy tagállamot továbbra is egy szervezet képviseljen a Világ- és természetesen az Európai Szövetségben is.

Az Európai Szövetség elnökségi ülésén is a szokásos napirendi pontokat tárgyaltuk: a költségvetés, az előző ülésünk óta elvégzett munka - melyről Dr. Josef Kucera elnök és Dr. Georg Röhrmoser főtitkár számoltak be -, valamint a bizottságok beszámolóit. A fajta húshasznosítású ágát összefogó bizottságnak több magyar vonatkozása is van. Elnöke Dr. Polgár J. Péter, szakbizottságunk elnöke, az Európai Szövetség titkára. Elnök úr a bizottság tartalmass munkájáról számolt be, hiszen ez a bizottság 2009 őszén Magyarországon, a 28. Kongresszuson alakult meg, de máris több bizottsági ülést tartott. Feldolgozta a kiküldött kérdőíveket, és úgy tűnik, megtalálta a közös pontot, ahonnan az együttgondolkodás elindítható. Németországban az idei év tavaszán a Kongresszuson előadott közös küllemi bírálati rendszer kidolgozását kezdte meg Bernard Lunz (Németország), Johan Tanzler (Ausztria), valamint Dr. Polgár J. Péter és Dr. Húth Balázs (Magyarország). Meg kell említenem, hogy zömében a Magyarországon már használt és működő rendszer került elfogadásra.

Az Európai Hegyi Tarka Tenyésztők Szövetsége 29. Kongresszusát a szövetség elnöke nyitotta meg. A kötelező programok - beszámoló és költségvetés elfogadása, beszámoló a bizottságok munkájáról, következő Kongresszus helyszíne - után érdekes előadásokat hallgathatott meg a mintegy 140 résztvevő. Dr. Tullio Luttmann ügyvezető igazgató az olasz tarkatenyésztésről számolt be. Elmondta a fajta történetét az 1870-es évektől napjainkig, beszámolt a mai eredményekről is. A 2010-es évben 58.250 termelés-ellenőrzött tehén - 5.000 üzem - átlagában 6.530 kg tejet termelt 3,88% tejsír és 3,44% tejfehérje-tartalommal. Céljuk továbbra is a kettős jelleg megőrzése. Hízott állataik SEUROP minősítése

U és R közötti. A hizálás alatt 1300-1400 g/nap közötti gyarapodást érnek el.

A következő három előadás a genom-szelekciónról szólt. A házigazdák kezdték meg az előadást. Több szerző előadását Dr. N. P. P. Macciotta professzor úr tartotta meg az olasz genom-szelekciónról, melyben a jelenlegi helyzetet és a jövő elképzeléseit vázolta. Dr. Hermann Schwarzenbacher a genom-szelekciónkapcsán közösen német-osztrák rendszert mutatta be. Nekik is sok olyan tenyészbikájuk van már, amely rendelkezik genom alapján számított tenyészértékkel. A harmadik genom előadást Dr. Xavier David tartotta Franciaországból. Elmondta, hogy ők már két éve nem végeznek ivadék teljesítményvizsgálatot a francia hegyi tarka fajtakörben (szimentáli, montbeliard). Minden tagország (2 kivétellel, sajnos a kivételek között van Magyarország is) nagyon sok állami segítséggel jutott el oda, hogy ma már genomvizsgálatok alapján számolt tenyészértékkel is rendelkezik!

Az európai küllemi bírálat harmonizációjáról Bernard Lutz (Németország) tartott előadást, melyben elmondta, hogy az évente megrendezett európai szemegyvezető bírálatokon a küllemi bírálók jól vizsgáznak, hiszen nagyon kis eltéréssel bírálják le a felvezetett állatokat. A következő küllemi bírálói találkozót Horvátországban tartják, ahol a 100 pontos rendszer kipróbálása lesz a fő téma.

Az előadások sorát Dr. Edi Piasentier zárta az udinei egyetemről, aki az olasz tarka (pezzata rossa) hústermelő képességéről tartott előadást. A kérdések, hozzászólások után Dr. Josef Kucera elnök úr összefoglalója zárta a 29. Kongresszust.

A következő napon két tenyészetet látogattunk meg. Az első üzem a Bianchini testvérek gazdasága volt. 76 tehenes gazdaságot a család látja el. Az istálló kötetlen tartás pihenőboksokkal. 70 hektáron gazdálkodnak, ebből 40 hektár bérelt terület.

Reggel egy 60 tehenes magángazdaságot, majd egy nagyüzemet tekintettünk meg, ahol egy 42 tehénből álló show bírálat is volt. A bírói teendők ellátása után elköszöntünk a házigazdától, ismerősöktől, és haza indultunk.

MAGYARTARKA BIKÁK TESTTÁJI ÖSSZETÉTELE ÉS CSONTOZÁSI EREDMÉNYEI

Magyarország évszázadokon át vágómarha és marhahús exportáló ország volt. A '70-es évek második felében az egy főre vetített marhahús-termelésben Európában előkelő helyen álltunk. Bár az utóbbi évtizedekben az exportálható vágómarha mennyisége csökkent, az exportorientáció ma is fennáll. Az adagyűjtést nehezíti, hogy jelenleg a bikaborjak nagy része 200-250 kg-os korban, élőállatként exportértékesítésre kerül. Az itthon meg hizlalt állatokat gyakran külföldi vágóhidak vágják le. Ebből adódóan hazánkban az utóbbi időben csak nagyon kevés információval és tapasztalattal rendelkezünk a különböző fajtájú, genotípusú és ivarú marhák hizlalási és vágási teljesítményéről, csontozási és kitermelési mutatóiról, valamint húsmínőségéről.

A vizsgálatban 84 magyartarka egyedet vetettünk alá részletes elemzésnek. A vizsgált egyedek kettős hasznosítású állományokból származnak, amelyeket ivadékvizsgálatban értékelték.

A vizsgálat során összegyűjtött, feldolgozott és értékelt adatok átlagos üzemi körülmények között, eltérő üzemekben hizlalt bikák vágásából származnak. Az állatokat vágóhídra érkezéskor, vágás előtt is mérlegeltük. A vágás során a hasított súly mérlegelése után mértük a lábvégek, bőr, fej, vese és testüregi faggyú mennyiségét, valamint megállapítottuk a vágási %-ot, majd 24 órás pihentetés után a jobb féltesteket kicsontoztuk. A vágott testet EUROP minősítő rendszerben bíráltuk. Közvetlenül a csontozás előtt a féltesteket ismét lemértük, majd azokat szétbontva, testtájanként újra mérlegeltük.

Vizsgáltuk a nyak, rostélyos és tarja, lapocka és lábszár, hátszín, puha hátszín, vesepecsenye, comb és lábszár súlyát, majd viszonyítottuk ezeket a jobb féltest hidegen mért súlyához. Ezek után mérlegeltük a kitermelt I., II., III. osztályú

paraméter	minimum	maximum	átlag	szórás	cv%
indítási súly (kg)	120	380	237	55,12	23,24
ráma (pont)	4	9	6	0,98	15,35
izmoltság (pont)	3	9	6	1,05	16,68
lábszerkezet (pont)	2	8	6	1,55	26,49
életnap (nap)	394	784	563	100,14	17,78
hizlalási idő (nap)	218	568	344	96,12	27,95
felvett súly (kg)	230	605	392	82,17	20,98
végsúly (kg)	485	865	644	79,49	12,35
életnapi testtömeg-gyarapodás (g)	723	1563	1161	152,56	13,14
hizlalás alatti testtömeg-gyarapodás (g)	546	1750	1222	202,41	16,56
veszteség úton (%)	1	9	4,52	2,03	44,93
vágási súly (kg)	466	804	614	69,19	11,26
bal fél (kg)	133	236	179	20,06	11,19
jobb fél (kg)	135	244	182	20,82	11,41
féltestek (kg)	268	480	361	41,02	11,38
EUROP izom (pont)	1	4	2,75	0,64	23,19
EUROP faggyú (pont)	2	4	2,70	0,49	17,96
vágási százalék (%)	54	68	59	2,27	3,87
pH 24	5	6	5,59	0,19	3,44
hideg jobb fél (kg)	136	218	177	19,35	10,93

1. táblázat | Hizlalási és vágási paraméterek

húsokat, a csontot, a faggyút, valamint az inak összes súlyát.

Ahogy az **1. táblázatban** is látható, az érkezési súly jelentősen eltér a hizlalás végén mért végsúlytól. Ez a veszteség a szállítás során bekövetkezett súlycsökkenés, az „úti apadó”. Ez az érték jelen esetben 4,52%. Ezzel az adattal, illetve a szerződésben előre rögzített százalékkal a vágóhídon a fizető súlyt korrigálják. A vágási súly átlagosan 614 kg volt. Ebből megállapítottuk a vágási %-ot, amelynek értéke átlagosan 59%. Az EUROP minősítő rendszer bevezetése előtt az extra minőségi osztályba való sorolás határa 58,5% volt.

Az 1. táblázatban szereplő értékek 1-4-ig a gyorsabb munkavégzés érdekében kerültek kódolásra. Az 1-es szám jelzi az

E minőségi osztályt, a 4-es pedig az O kategóriát.

Említést érdemel, hogy a vizsgált egyedek közt nem szerepelt egyetlen P osztályba sorolt egyed sem. A legnagyobb részarányt az R+ kategóriába sorolt bikák képviselik. A faggyúság szempontjából átlagosan 2,7-es átlagponttal szerepelnek, amely közepes érték, és a fogyaszthatóság, ízletesség, elvárt márványozottság szempontjából a kívánatos kategóriába tartozik.

A nyak a hideg jobb fél viszonylatában mintegy 10 % körüli arányt tesz ki, a rostélyos és tarja pedig 10,3 % volt. A lapocka-lábszár a hideg jobb fél súlyának 17 %-át alkotta (**2. táblázat**), míg az oldalas-szegy aránya a hideg jobb fél súlyához képest 15,7 % volt. A hátszín

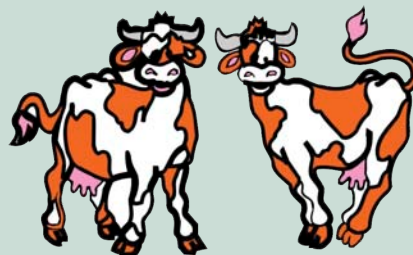

XI. TARKA MARHAFESZTIVÁL BONYHÁD, 2011. AUGUSZTUS 12-13.

– Agrárfórum

– Országosan ismert és népszerű, valamint amatőr könnyűzenei együttesek, táncscsoportok fellépése, gyermekjátékos, táncos rendezvények, tűzijáték

– Ökörsütés, főzőverseny, borkóstolás és borásítás a Tolnai Borvidék minőségi kínálatából

mintegy 5,5 %-a a vágósúlynak. A puha hátszín az előző testrésznél jóval több faggyút és II. illetve III. osztályú húst tartalmaz, és a vágósúly 5,9 %-át teszi ki. A vesepecsenye a hideg jobb fél súlyának 2,2%-a. A comb és hátulsó lábszár a legnagyobb testrész, mérete egyes húsmarhák esetében óriási lehet (culard típus vagy duplafarú marha). A farok átlagosan 0,7 %-át teszi ki a hideg jobb féltestnek.

A vágóérték szempontjából fontos mutató, hogy adott hasított félben mennyi a hús, a csont, a faggyú és az ín súlya, valamint relatív aránya.

Vizsgálataink eredményeit a **3. táblázat**-ban mutatjuk be. A jobb félből kinyerhető színhús átlagosan 71% (126 kg) volt. A húson belül 1. osztályú hús aránya 63%, a 2. osztályú húsé 30%, a 3. osztályúé pedig 6%. Az I. osztályú húson a pecsenye- és szelethúson, amelyek kibontásánál keletkezik a II. osztályú, kisebb darabokat tartalmazó kategória. A III. osztályba a lényegesen több inas, kötőszövetes részt, ki nem bontható faggyút és hártát tartalmazó húsrészek kerülnek. Ilyen a lábszár és a hizlaltságtól, faggyúságtól függően a bordaköz adott részei. A csont a vágási súly 17,6%-át, a faggyú 8%-át, az ín pedig 3%-át teszi ki. A csont arányának megállapítása azért fontos, mivel ennek közel végleges tömege már korábban kialakul, így konstansnak mondható.

A magyartarka bikák kedvező testtáji összetétele, a színhús aránya, az első osztályú húson nagy mennyisége a tipikus húsmarhákkal egyenértékű, azokkal versenyképes vágott test előállítását teszi lehetővé. Ezért keresett exportcikk mind élve, mind vágott testként. Bízunk benne, hogy a hazai fogyasztók asztalára is kerül belőle.

paraméter	minimum	maximum	átlag	szórás	cv%
nyak súly (kg)	10,28	30,30	18,85	4,32	22,93
nyak (%)	7,79	15,80	10,52	1,52	14,41
rostélyos súly (kg)	12,28	25,60	18,33	2,51	13,71
rostélyos (%)	8,37	13,80	10,34	0,96	9,33
lapocka súly (kg)	21,80	38,68	30,31	3,49	11,51
lapocka (%)	14,44	18,83	17,08	0,81	4,76
oldalas súly (kg)	21,20	36,84	27,99	3,68	13,16
oldalas (%)	13,80	20,07	15,77	1,07	6,82
hátszín súly (kg)	7,48	13,76	9,74	1,29	13,20
hátszín (%)	4,51	8,20	5,50	0,56	10,19
puhahátszín súly (kg)	7,06	15,10	10,58	1,89	17,85
puhahátszín (%)	4,65	7,95	5,95	0,76	12,85
vesepecsenye súly (kg)	2,66	5,08	3,92	0,56	14,36
vesepecsenye (%)	1,70	2,76	2,21	0,23	10,49
comb súly (kg)	40,62	69,70	56,32	4,93	8,76
comb (%)	25,21	41,74	31,88	2,24	7,04
farok csont (kg)	0,80	1,84	1,32	0,25	18,87
farok (%)	0,46	0,97	0,74	0,11	14,96

2. táblázat | Testtáji összetétel vágóhídi bontás szerint

paraméter	minimum	maximum	átlag	szórás	cv%
hús I. osztály (kg)	55,72	106,71	79,86	12,35	15,47
hús I. osztály (%)	51,67	75,19	63,30	4,89	7,73
hús II. osztály (kg)	22,40	55,52	38,10	6,99	18,34
hús II. osztály (%)	19,60	41,60	30,39	4,94	16,26
hús III. osztály (kg)	3,20	11,58	7,95	1,55	19,50
hús III. osztály (%)	2,75	8,51	6,31	0,91	14,42
összes hús (kg)	92,58	157,12	125,91	15,25	12,11
összes hús (%)	65,03	75,02	71,07	2,12	2,98
összes csont (kg)	24,94	41,42	31,06	3,66	11,80
összes csont (%)	13,40	20,72	17,60	1,46	8,32
összes faggyú (kg)	8,20	26,26	14,24	3,72	26,16
összes faggyú (%)	5,10	14,04	8,03	1,86	23,09
összes ín (kg)	2,85	11,08	5,79	1,74	30,09
összes ín (%)	1,35	5,65	3,30	0,97	29,50

3. táblázat | Szöveti összetétel

HÚSTÍPUSÚ TEHENEK ÉLETTARTAM ÉS REPRODUKCIÓS TULAJDONSÁGAINAK ÉRTÉKELÉSE

Tenyésztési és ökonómiai szempontok alapján rendkívül fontos a tehenek selejtezési életkora, tenyésztésbe vételi ideje, első ellési életkora és hasznos élettartama. PhD kutatásom eredményei rámutattak a húshasznú magyartarka tehenek hasznos élettartamának gazdasági jelentőségére, nagy genetikai variációjára, örökölhetőségére, az e tulajdonságban megmutatózó fajtakülönbségekre.

Franciaországi charolais adatok elemzése azt mutatta, hogy a selejt tehén értékesítési ára, hasított féltest súlya és annak ára a tehenek életkorának előrehaladtával folyamatosan csökken. Ez azt eredményezi, hogy a francia tenyésztők számára a hosszú hasznos élettartam nem elsődleges szempont, mert a fiatal selejt charolais tehenek vágóértéke még elfogadható, ára kedvező, ami kompenzálja azt a veszteséget, melyet az életkor növelése esetén a több borjúból adódó haszon biztosított volna. Magyarországon a selejt magyartarka tehén piaci értéke alacsony (≈ 310 Ft/kg), a hosszabb hasznos élettartam gazdasági előnye igazolható. A hazai tenyészértékbecslés eredményei rámutattak arra, hogy az élettartam tulajdonságok kis örökölhetősége ellenére is van genetikai variancia és szelekciós lehetőség a magyartarka eredményeinek javítására (**1. táblázat**). Franciaországban azonban a tenyésztők viszonylag korán selejteznek, hiszen a charolais tehenek életkoruk előrehaladtával piaci értékükből veszítenek.

A **2. táblázat**ban a vizsgált tulajdonságok apánkenti tenyészértékeinek átlagtól való eltérései láthatók. Az alkalmazott tenyészértékbecslési apamodell szignifikáns hatást mutat, az egyes ivadékcsoportok között kapott különbségek nagyon is figyelemre méltóak. Pl. a hasznos élettartam a 10336-os apa esetén 2,90 év, míg a 9233-as számú tenyész bikánál ez az adat 1,89 év, azaz 4,79 év különbséget tapasztaltam e két különböző ivadékcsoport között.

A vizsgált életkor és élettartam mutatók örökölhetősége magyartarka állo-

Paraméterek	Első ellési életkor	Teljes élettartam	Hasznos élettartam
Genetikai variancia (σ^2_g)	0,10	1,87	1,66
Hiba variancia (σ^2_e)	0,17	3,96	4,18
Fenotípusos variancia (σ^2_p)	0,27	5,83	5,84
Örökölhetőség (h^2)	0,37	0,32	0,28

1. táblázat | Magyartarka élettartam mutatóinak becsült variancia-komponensei és örökölhetőségi értékei

KLSZ	Ivadékszám	Tenyészérték		
		Első ellési életkor, év	Teljes élettartam, év	Hasznos élettartam, év
9233	17	0,34	-1,55	-1,89
9433	10	-0,11	1,17	1,28
10336	25	-0,76	2,14	2,90
12313	28	0,34	0,36	0,02
12314	7	0,52	0,88	0,36
12315	11	0,35	-0,57	-0,92
12316	20	-0,27	-0,58	-0,31
12535	11	0,68	0,77	0,08
12860	13	-0,43	-0,80	-0,37
12916	16	-0,25	-1,62	-1,36
12929	10	0,13	-0,82	-0,95
12930	8	-0,55	0,62	1,17

2. táblázat | Magyartarka bikák ivadékcsoportjainak életkor és élettartam tenyészértékei, az átlagtól való eltérés

mányunkban a szakirodalmi források információihoz hasonlóan gyengének mutatkozott. Alakulásukat erőteljesen befolyásolják a környezeti tényezők, a tartástechnológiai, takarmányozási, tenyésztési, ill. szaporítási eljárások, valamint a selejtezések.

A magyartarka heterogén fajtajellegének kialakításában az eredeti szimentáli, valamint több külföldi hegyi tarka (bajor tarka, osztrák tarka) génállománya is szerepet játszott, így feltételezhetően a magasabb örökölhetőségi értékek az életkor és élettartam mutatókban is megmutatkoztak.

A tenyészértékbecslés eredményei a vizsgált reprodukciós tulajdonságok esetében szignifikáns különbségeket eredményeztek az apák között. Így a vizsgált tulaj-

donságok kis örökölhetősége mellett is fontos hangsúlyozni, hogy a bikák gondos kiválasztásával is törekedhetünk az ún. funkcionális vagy másodlagos értékmérő tulajdonságok javítására. A fejt és nem fejt állományok gazdaságos termelésének ezek egyformán fontos tényezői, s egyre inkább a tenyésztői figyelem középpontjába kerülnek. A gazdasági környezet változása az alacsony költségű technológiáknak kedvez. A költségcsökkentés másik lehetséges alternatívája a biológailag stabil, hosszú hasznos élettartammal bíró tehénállományok kialakítása. A tenyésztői döntés (esetleges selejtezés) ezzel együtt is meghatározó a tehenek élettartamának, tenyésztésben tartásának szempontjából.

XVIII. ALFÖLDI ÁLLATTENYÉSZTÉSI ÉS MEZŐGAZDA NAPOK

Idén a megszokott időpontnál (Szent György napja) két héttel később rendezték a XVIII. Alföldi Állattenyésztési és Mezőgazda Napokat. A díjkiosztó ünnepség nyitó beszédében Fekete Balázs, a Magyar Állattenyésztők Szövetségének elnöke többek között a következőket mondta:

„Az Alföldi Állattenyésztési Napok történetében a 18. születésnapot ünnepeljük, az állattenyésztő egyesületek pedig a 20-22.-et. Nyugodtan mondhatjuk, hogy túl vagyunk a nagykorúság határán. Az elmúlt két évtizedben felnőtt egy olyan szakember generáció, amely át tudja venni a tenyésztési feladatok zömét az állami apparátustól, amelynek egyébként sem lehet feladata a tenyésztési munka végzése. A nagykorúsággal jogunk és kötelességünk élni!”

A kiállítás nemzetközi mércével mérve is hatalmas volt: 160 000 m² kiállítási terület, 50 000 m² állatbemutató tér, 200 kiállító állattenyésztő, 150 tejelő- és 110 húsmarha, 100 ló, 100 sertés, 180 juh és kecske, 500 baromfi, 11 akváriumnyi édesvízi hal és mintegy 60 000 látogató.

A Magyartarka Tenyésztők Egyesülete is évtizedek óta résztvevője a kiállításnak. A bemutatott állatlétszám szerény, de ebben a régióban található a legkevesebb termelésellenőrzés alatt álló, törzskönyvezett magyartarka egyed.

2011-ben a kiállításon öt vállalkozás, magángazdaság képviselte Egyesületünket: Köröstarcsáról Vértes Gábor és családja, Hajdúböszörményből a Béke Agrárszövetkezet, Mindszentről Nagy János és családja, Derecskéről a Petőfi Mg. Kft., Hódmezővásárhelyről Huszár Gábor és családja.

A kiállítás első napján a show bírálatot Vágó Barnabás küllemi bíráló végezte. Nehéz dolga volt, hiszen vemhes üsző és szűz üsző - hét tenyészállat - egyszerre

lépett a ringbe. Közöttük kellett kiosztani az I., II., III. helyezést. A húshasznosítású magyartarka bírálatát Dr. Korchma Csaba végezte. Az első napot a tenyésztő est zárta, ahol a részt vevő tenyésztők, kiállítók találkoztak egymással, és lehetőségük volt beszélgetésre, eszmecsere.

A második nap az ünnepélyes díjkiosztóval indult. A díjazott tenyészállatokat felvezették, a tenyésztők is elfoglalták helyüket az állataik mellett. Fekete Balázs, a Magyar Állattenyésztők Szövetségének elnöke, a kiállítás főszervezője nyitóbeszédében többek között megköszönte a tenyésztők, kiállítók munkáját, és elkezdődött a díjak átadása. A Magyar Szarvasmarha-tenyésztők Szövetsége alapította a Cukás Zoltán-díjat - bronz emléklakett 500 euro pénzjutalommal -, melyet Hódmezővásárhelyen, a kiállítás díjátadó ünnepségén a szarvasmarha-tenyésztési díjak kiosztása előtt adtak át. A kuratórium döntése alapján 2011-ben a szarvasmarha-tenyésztésben és a tenyésztő szervezetek segítségével végzett kiemelkedő tevékenységéért Dr. Szabó Ferenc professzor úr kapta a díjat, melyet a több tízezer ember előtt Baranyai Sándor, a Szövetség elnöke adott át.

Kettőshasznosítású magyartarka kategóriában:

I. díj: 1106-os katalógusszámú Etel, apja: 17337 Kocséri Aréna Lotarry, tenyésztő és tulajdonos: Béke Agrárszövetkezet, Hajdúböszörmény

II. díj: 1109-es katalógusszámú Csalfa, apja: 14500 Mindszenti Refrén Zitat, tenyésztője és tulajdonosa: Vértes Gábor, Köröstarcsa

III. díj: 1108-as katalógusszámú Viola, apja: 20332 Kocséri Farmer Takaros, tenyésztője és tulajdonosa: Béke Agrárszövetkezet, Hajdúböszörmény

A Génbank Semex Magyarország Kft. - a magyartarka fajta termékenyítő anyagának egyedüli hivatalos forgalmazója

- igen értékes különdíjat a hajdúböszörményi Béke Agrárszövetkezet kapta a magyartarka tenyésztésben tanúsított kiváló eredményeiért.

Az Állattenyésztési Teljesítményvizsgáló Kft. különdíjat a legszebb magyartarka vemhes üsző, a 1106 katalógusszámú Etel kapta, apja: 17337 Kocséri Aréna Lotarry, tenyésztő és tulajdonos: Béke Agrárszövetkezet, Hajdúböszörmény

A Magyartarka Tenyésztők Egyesületének különdíjat a tenyésztési program magas színvonalú végrehajtásáért szintén a Béke Agrárszövetkezet kapta.

Húsmarha kategóriában I. helyezést ért el a derecskei Petőfi Mg. Kft. a kiállításon bemutatott magyartarka kollekciójával.

Az Egyesület standján folyamatos volt a látogatók sora már az első napon is, de különösen szombaton. Ez a „forgalom” csak vasárnap délután csökkent. A kiállításon jelen lévő tagjaink - Petőfi Mg. Kft., Derecske, Béke Agrárszövetkezet, Hajdúböszörmény - mindennap finom ételekkel várták az Egyesület dolgozóit és az arra járó tagokat. Vasárnap fajtabemutatóra került sor, az ebédet - természetesen marha pörköltet - Tonkó Tibor és Nagy János tagjaink készítették el.

Ebben az évben is jól szervezett, minden idők legnagyobb állatlétszámát bemutató, igazán szakmai kiállítás volt Hódmezővásárhelyen.

MAGYARTARKA TENYÉSZBIKÁK SZAPORÍTÓANYAGÁNAK ÁRJEGYZÉKE

érvényes: 2011. július 1-től

KL SZ	NÉV	új	KK	Megb%	Tej kg	Zsír kg	Zsír %	Feh. Kg	feh%	Ráma	Izm.	Testal.	Tőgy	Szom. sejsz	Haszn.élettart.	HústÉ	SV%	KTI	Ar Ft+ Áfa
14500	MINDSZENTI REFREN ZITAT		BB	97	661	26	0	27	0,08	102	90	111	120	115	100	90		131	1700
15511	TEVELI TAKAROS HEXSTERN		AB	91	420	29	0,24	18	0,07	108	92	107	108	90	117	111		125	1700
15672	JÁKI TEKERGŐ HUSALDO		AA	95	634	27	0,04	19	-0,05	97	92	83	102	90	116	102		127	2200
15894	BONYHÁDI VIDÁM HUSALDO		AB	88	492	14	-0,1	14	-0,06	109	99	93	113	96	103	113		120	1700
16113	BONYHÁDI VALLOMÁS LEHEL		AA	94	818	19	-0,24	18	-0,18	107	88	97	113	114	90	128		126	2200
16243	BONYHÁDI VINCE STRAMY		AB	92	1038	32	-0,15	26	-0,17	106	92	103	110	95	86	96		136	3000
16403	BONYHÁDI ZÖMÖK HUCKI		AA	84	427	14	-0,05	18	0,06	115	102	95	81	127	82	111		122	1700
16454	KOCSÉRI ZEFÍR LENGE		AA	85	1015	29	-0,19	32	-0,05	90	79	106	114	101	113	88		138	2200
16698	KOCSÉRI ZÚDÍTÓ GEBAL			79	587	20	-0,06	18	-0,04	95	96	107	113	106	105	96		125	2200
16700	JÁKI ZSONGLÓR SAMURAI		BB	92	1084	38	-0,08	34	-0,06	114	71	94	99	101	79	91		142	3000
16930	BONYHÁDI ACÉL HORWART															103			1700
16931	RÁDÓCI ADU SAMURAI		AA	88	524	15	-0,11	17	-0,02	107	89	98	102	116	91	113		122	2200
17043	KOCSÉRI APAFI SAMURAI		AB	77	809	28	-0,07	21	-0,12	99	79	101	107	102	90	90		130	2200
17076	DERECSEI ASTORIA INDIANER P															107			1700
17077	DERECSEI ALFA PASSZÍV P															108			1700
17337	KOCSÉRI ARÉNA LOTARRY		AA	85	524	49	0,54	26	0,15	110	86	102	106	93	107	92		135	3000
17367	MÉNÉSBIROK AJTONY RABATT		AB	77	366	25	0,21	17	0,09	121	100	114	107	104	105	112		123	2200
17368	KOCSÉRI AMŰR HUMLANG		AB	76	580	27	0,08	18	-0,04	95	104	93	96	81	100			126	2200
17508	BONYHÁDI BALLAGÓ HUMLANG		AB	76	806	18	-0,25	20	-0,14	107	93	88	101	116	97			127	2200
17570	BONYHÁDI BERTALAN HUMLANG		AB	76	580	20	-0,05	12	-0,15	91	76	105	112	95	111	85		121	1700
17571	KOCSÉRI BETON RANDY		AA	81	530	22	0,02	15	-0,06	100	91	90	98	125	92	101		123	2200
17722	KOCSÉRI BENNFENTES HORWART		AA	77	511	14	-0,12	16	-0,03	115	89	106	108	117	96	87		121	2200
18031	BONYHÁDI CIMBORA RUMBA-ET		AA	80	777	30	-0,01	22	-0,09	115	92	98	114	102	95			131	2200
18110	JÁKI CUDAR RUMBA		AA	81	668	17	-0,17	21	-0,04	116	99	100	114	107	101			126	2200
18427	BONYHÁDI CSIPET KAMPS		AA	69	1099	34	-0,16	32	-0,1	113	104	96	104	100	98	108		140	3000
18428	GENCSAPÁTI CINKE REX		AA	79	634	31	0,11	24	0,04	114	91	106	122	81	103	79		131	2200
18429	JÁKI CSÓKA RADNAB		AA	75	444	18	0,1	18	0,05	109	98	105	108	103	99	91		123	2200
18636	JÁKI DANI KAMPS		AB	75	564	31	0,17	24	0,09	115	92	93	98	100	95	107		130	2200
18638	MÉNÉSBIROK DÁLIA RADNAB		AA	73	593	23	0,01	22	0,03	104	91	103	114	111	105	89		127	2200
19007	KOCSÉRI DERŰ BRASIL	*		79	647	8	-0,32	17	-0,1	116	100	99	97	126	95	112		122	2200
19008	POLÁNYI DRÁVA ZSENGE P															119	98		2200
19227	KOCSÉRI DŰLŐ ROMEL			78	1112	53	0,16	37	-0,02	108	91	104	110	91	97			147	3000
19300	BONYHÁDI ÉRMES ROMEL			70	854	27	-0,12	26	-0,06	110	98	102	119	109	102	101		133	3000
19301	DERECSEI ÉTLAP SUPERY P															121	101		2200
19302	DERECSEI ÉTŰD SUPERY P															118	100		1700
19444	DUNAHARASZTI ETALON REEF	*		71	625	16	-0,16	15	-0,12	114	86	94	106	108	99	96		122	2200
19889	BONYHÁDI EÖRS MANDL	*		72	550	23	0,03	17	-0,04	107	99	112	109	97	98	102		124	2200
19890	BONYHÁDI EREDMÉNYES DIONIS	*		77	864	27	-0,12	29	-0,01	110	89	107	109	76	94	97		135	3000
19958	DERECSEI ENZIM VIDÁM P																103		2200
20259	DERECSEI FRÉDI ALFA P															113	106		2200
21168	DERECSEI GYÖRE SZÍNVONALAS															104			2200

XVIII. Alföldi Állattenyésztési és Mezőgazda napok Hódmezővásárhely, 2011. május 6-8.

Fotó: HFTE archív, Takács Attila, Vágó Barnabás

XVIII. Alföldi Állattenyésztési és Mezőgazda napok Hódmezővásárhely, 2011. május 6-8.

Fotó: HFTE archív, Takács Attila, Vágó Barnabás